

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

Πόλη, 9 τοῦ Ἀπριλίη 1913

Φίλε «Νουμά»,

...Κάποια χαρά, ἔστω και μισή, πού μοῦ ἔδωκε κάτι σά μετέωρο πού γλυκοχάραξε στό σκοτεινὸ φιλολογικὸ οὐρανὸ μας, δὲν μπορῶ νὰ μὴ σᾶς τὴ μεταδώσω. Καὶ γιατί νὰ μὴ ξεμυστηρευτοῦμε τίς χαρές μας ἢ τίς ἀπορίες μας στό ἀγαπητὸ μας Κέντρο, στό «Νουμά», τὴ γάρφαρη πηγὴ πού χρόνια τώρα μᾶς δροσίζει;

Λοιπόν, στὸν Ἑλληνικὸ Φιλολογικὸ Σύλλογο ὁ κ. Ἡλιοῦ, καθηγητὴς στό Ροβέρτειο, ἔκρινε ἔργα δημοτικιστικά—πρωτόφαντο αὐτὸ στὰ χρονικά τοῦ Συλλόγου—τὴν «Τρισεύγενη» τοῦ Παλαμᾶ, τίς «Ἀλυσίδες» τοῦ Ταγκόπουλου, τὸ «Γιὸ τοῦ Ἰσκιου» τοῦ Μελά και τὸ ἔργο τῆς κ. Ψηλορείτη. Λέω πρωτόφαντο, γιατί ὡς τὰ προχτὲς ἀκόμη τὸ μόνο θέμα πού συζητιέται εἶτανε ὁ «Κοραῆς και ἡ ἔθνικὴ ἡμῶν γλώσσα». Μοῦτρα σοβαρὰ και ἀγέλαστα, μοιρολατρικὲς ἰδέες, κρίσεις προληπτικὲς, θεῖες πρόνοιες και ἄνωθεν προορισμοί, μύδροι και κεραυνοὶ κατὰ τῶν ἀπαισιῶν ὀλετήρων τῆς προγονικῆς ἡμῶν κληρονομίας. Γέτοια βασιλεύανε ὡς τὰ τώρα μέσ' στὴν ἀρχαιοπρεπὴ αἴθουσα. Κι ἂν κάποιον οἱ ἀγορηταὶ καταδέχονταν, νὰναφέρουν ὡς παράδειγμα κανένα ἐδάφιο δημοτικῶν ἔργων, τὸ ἀπαγγέλνανε μ' ἀρύσικο τρόπο και ἀχρωμάτιστα, πού ἔτσι νὰ φανεῖ στοὺς ἀκροατὲς «κακοζήλωσ και ἀγραμμάτως συντεταγμένον».... νήπιον!

Προχτὲς ὅμως μπαίνοντας στὴν αἴθουσα λόγια γλυκόγαλα και ἁρμονικά μου χαϊδέψανε τὴν ἀκοή. Εἶτανε φράσεις και περιχοπὲς ἀπὸ τὴν «Τρισεύγενη» ἀπὸ τίς «Ἀλυσίδες» και τὰ ἄλλα κρινόμενα δημοτικιστικά ἔργα.

Ὁ κ. Ἡλιοῦ, ἀγαθὸς ἀσπὸς και εὐτυχῆς οἰκογενειάρχης, ἦσυχαι ἐργαζόμενος μέσ' στοῦ Ροβέρτειου τὴ γαλήνια περιοχὴ, φυσικά δὲν εἶναι σύμφωνος «μὲ τὰς ἀνατρεπτικὰς ἰδέας». Καὶ σὰ νὰ ἀρνιέστε ἐσεῖς τὸ «καθῆκον», σὰ νὰ τὸ χωρίζετε τὸ καθῆκον ἀπὸ τὴν ἀγάπη, σὰ νὰ μὴ θέλετε νὰ τὸ πολλαπλασιάσετε μάλιστα τὸ καθῆκον μοιράζοντάς το και στοὺς τυχεροὺς τοῦ κόσμου τούτου, μᾶς τόνισε ἕναν ἐνθουσιαστικὸν και λυρικώτατον ὕμνον τοῦ καθήκοντος. Ἐτυμολογώντας—σὰ δάσκαλος, ὅπως εἶπε· ἄ! τί ὠραῖες μικρὲς και μὲ χάρη παρεκβάσεις πού ἔκαμνε ὁ κ. Ἡλιοῦ—τὴ θυμόσοφα κατασκευασμένη λέξι «καθῆκον» = τὸ ἐκάστω ἦκον, ἔλθόν, ἔδωκε στοὺς ἀκροατὲς του νὰ καταλάβουν ὅτι σημαίνει ἐκεῖνο πού πέφτει στὸν καθένα νὰ κάμνει. Μὰ νομίζω ἴσια ἴσια ἡ ὠραία αὐ-

τὴ ἐτυμολογία εἶναι και βᾶσις τῶν νέων θεωριῶν τὸ καθῆκον νὰ μοιραστεῖ σὲ ὅλους, και σ' ἐκεῖνους πού νομίζουμε πὼς ἔχουνε δικαίωμα νὰ εὐτυχοῦν εἰς βάρος τοῦ ἄλλουνοῦ.

Ἄδιάφορο· ὁ κ. Ἡλιοῦ ουγχορεῖται νὰ εἶναι συντηρητικὸς. Δὲν ἀδίκησε ὅμως τὰ ἔργα σας, ὁμολόγησε ἀριστουργηματικὲς τίς σελίδες σας και πρόφερε τίς ὠραῖες φράσεις σας ὀλοστρόγγυλα και χτυπητὰ ποῖλεγες κ' εἶτανε γλυκὲς ἀναλαμπὲς ἀνάμεσα στὴν καθαρεύουσα τῆς ἀγόρευσης πού και αὐτὴ προσαθοῦσε νὰ γίνεαι ἀπλὴ και φυσικαία. Μὲ χιοῦμορ γράφηκε και ἀπαγγέλθηκε ὁ λόγος τοῦ Ἀγγλομαθημένου καθηγητῆ. Πρωτόφαντο λοιπόν στὰ χρονικά τοῦ Συλλόγου και μάθημα λαμπρὸ στοὺς καθηγητὲς τῆς Πατριαρχικῆς μας Ἀκαδημίας, τοὺς ξεροὺς και ἀγέλαστους και μοιρολάτρους.

Ἄν κρίνουμε και ἀπ' τὴν πολὺ πολὺ νεωτεριστικὴ εἰσήγησι στὸ Δραματικὸ ἀγῶνα τοῦ κ. Βασιλειάδη, μποροῦμε νὰ ἐλπίσουμε ὅτι ξημερώνει, ἔξὸν ἂν ὅτι βλέπουμε δὲν εἶναι κανένα ἀπατηλὸ μετέωρο ἀνάμεσα στὴ νύχτα πού ξανὰ θὰ πλακώσει θεοσκοτεινὴ. Κι αὐτὸ εἶναι δυστυχῶς. Τὸ φῶς μὴν τὸ περιμένετε ἀπὸ μᾶς. Τὸ φῶς τὸ περιμένουμε ἐμεῖς ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Ἀνάμεσα στοὺς ἀγωνιστάδες και τοὺς πολιτικοὺς πρωτεργάτες τοῦ πολύνεκρου πολέμου, ὑπάρχουνε δημοτικιστὲς πολλοί. Ἄν αὐτοὶ μετὰ τὸν πόλεμο, νικητὲς πιά και τροπαιοῦχοι, μὲ φωνὴ πού θακουστεῖ βέβαια τότε ἀπὸ τὸ λαὸν, πνίγοντας και κάθε μιστριώτικη ἀντίδρασι, ἐπιβάλλουνε τὴ δημοτικὴ, τὸ ἔργο τους αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ ἀφροστεφάνωμα ἐνὸς ἀληθινὰ «ἐλευθερωτικῶν ἀγῶνος!»

Ἄραγε θὰ διαστάσουνε ἀκόμη; Θὰ περιμένουνε πὺ κατὰλληλο καιρὸ ἢ θὰ σεβαστοῦνε τὸ γνωστὸ ἄρθρο τοῦ Ἀναθεωρημένου Συντάγματος πού μπήκε μόνο και μόνο γιὰ ἐξοικονόμησι τῶν τότε περιστάσεων;

Ἄθελα ἄρχισα τὸ γράμμα μ' αὐτὲς τίς σκέψεις. Μ' ὠδήγησε ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Ἰδέαι και ὁ ἐνθουσιασμός γιὰ τὸ ἔργο σας μὲ συνεπῆρε...

Γ. ΚΟΥΡΚΟΥΛΑΣ

“ΓΡΑΜΜΑΤΑ”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Τόμος Δεύτερος (400—450 σελίδες)

Συνδρομὴ φρ. 10, προπληρωτέα.

Διεύθυνσι: «Grammata» B. R. 1146. Alexandrie (Egypte)